

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)*

10 жовтня 2025 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
**СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)

10 жовтня 2025 року

Видавництво
«Юридика»
2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

ЦІЛЬМАК Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

АФОНІН Дмитро Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

БУДЯЧЕНКО Ольга Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ГУРІН Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ДЖЕЖИК Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

САМАРА Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ТАТЬЯНЧИКОВ Андрій Олександрович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ШМАЛЕНКО Юлія Іванівна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори

Сучасна психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів С91 Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. М. Р. Аракеляна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 262 с.

ISBN 978-617-8574-65-9

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30918>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню психічного здоров'я (м. Одеса, 10 жовтня 2025 р.).

УДК 159.9'6(062.552)

© Автори, 2025

© Національний університет

ISBN 978-617-8574-65-9

«Одеська юридична академія», кафедра психології, 2025

Список використаних джерел

1. Ганс Сельє та послідовники. Анатомія стресу. Київ : Медкнига. Ст. 48, 50, 26, 33, 121–122.
2. Пирог Г. В., Свінціцька М. М. Задоволеність жінок подружніми стосунками в умовах війни. *Наука та освіта в умовах викликів сьогодення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 16 грудня 2023 р). ResearchEurope, 2023. С. 264–267.
3. Пирог Г., Свінціцька М. Теоретичний аналіз проблеми задоволеності подружніми стосунками. *Актуальні проблеми психічного здоров'я* : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет конференції (25 травня 2023 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С. 176–177.
4. Франкова І., Чабан О., Бурлака О., Лагутіна С. Гендерні особливості стрес-асоційованих розладів у військовослужбовців в умовах війни в Україні. *Психосоматична медицина та загальна практика*. 2019. DOI: 10.26766/pmgrp.v4i3-4.214.
5. Володимир Паніотто Стресові ситуації в житті українців. 2024. Звіт Київського Міжнародного Інституту Соціології від 31.01.2025 р.

Ключові слова: стрес, вплив довготривалого стресу, жінки, війна, домогосподарки.

Keywords: stress, effects of long-term stress, women, war, house wives.

Кнаус Анна Леонідівна

магістрант ОП «Клінічна психологія»

Центру заочного та дистанційного навчання

Національний університет «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: **Ульянов Вадим Олексійович,**

доктор медичних наук, професор

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8793-5137>

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30958>

РОЗЛАД ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ У ДОРОСЛИХ

Протягом тривалого часу вважалося, що синдром дефіциту уваги і гіперактивності є виключно дитячим розладом. Проте сучасні наукові дослідження показують, що симптоми цього стану можуть

зберігатися і в дорослому віці, істотно впливаючи на міжособистісні стосунки, професійну ефективність та інші сфери життя.

Перші дослідження РДУГ у дорослому віці з'явилися у 1970-х роках. Американський психіатр Пол Вендер розробив так звані Ютські критерії для діагностики цього розладу у дорослих. Він зазначав, що багато симптомів, зокрема неухважність, імпульсивність, емоційна нестабільність, можуть не зникати з віком, хоча й проявляються інакше, ніж у дітей [1].

У 1990-х роках провідну роль у дослідженні РДУГ відіграв Рассел Барклі. Його наукові праці сприяли офіційному визнанню цього розладу у дорослому віці як самостійної проблеми психічного здоров'я [2].

Нещодавно вважалося, що РДУГ може бути виключно у дітей та підлітків, а з віком його можна перерости. Така ідея була пов'язана з тим, що фактично цей розлад зумовлений недостатнім функціонуванням певних ділянок мозку, які відповідають за контроль, планування та утримання уваги. Прийнято було вважати, що з віком ці ділянки мозку починають функціонувати краще і проблема зникає, але це була хибна думка. Деякі люди, які мали РДУГ у дитинстві, справді в дорослому віці можуть перерости або досить добре адаптуватися і компенсувати ці симптоми. Проте у багатьох і в дорослому віці спостерігаються проблеми. Гіперактивність у дорослих може зменшитися, а от імпульсивність та складнощі з концентрацією триватимуть. Діагностика РДУГ часто підтверджує наявність цієї проблеми у дорослих [3].

Основними факторами, через які виникає розлад дефіциту уваги та гіперактивності, є генетика, коли у когось з батьків є цей розлад, з великою ймовірністю він може бути і у дитини, середовище і соціальна складова, адже діти, які в дитинстві мали недостатньо безпечне середовище, мають більше ризиків, а також проблеми під час розвитку, якщо були порушення центральної нервової системи в значущі періоди розвитку [4].

Коморбідність при РДУГ зустрічається сьогодні досить часто. Від тридцяти до шістдесяти відсотків дорослих мають супутні розлади поряд з РДУГ. Найчастішими супутніми розладами є клінічна депресія, біполярний розлад та генералізований тривожний розлад. Наприклад, за даними дослідження у 2006 році National Comorbidity Survey Replication, генералізований тривожний розлад зустрічається серед людей із РДУГ частіше, ніж у популяції загалом [5].

Також серед людей із РДУГ досить поширеними є проблеми зі зловживанням психоактивними речовинами. Зв'язок між РДУГ та зловживанням психоактивними речовинами є двобічним та скоріше пов'язаний з нейробиологічними особливостями мозку, іншими супутніми психічними розладами та поведінковими характеристиками, такими як пошук нових вражень та імпульсивність. Наявність РДУГ може сильно впливати на лікування залежності від психоактивних речовин, оскільки може ускладнювати звільнення від згубних звичок.

Отже, при роботі зі зловживанням психоактивними речовинами важливо проводити скринінг на РДУГ, тому що це дає можливість адаптувати лікування залежностей [7].

Коморбідність при РДУГ може впливати на діагностику вищеперерахованих розладів у тому сенсі, що прояви РДУГ можуть бути замаскованими проявами цих розладів, і їх може бути важко помітити, або прояви РДУГ можуть видозмінювати прояви цих розладів. Отже, постановка діагнозу РДУГ, особливо в дорослому віці, може займати більше часу, ніж у дітей [3].

Найефективнішим методом лікування РДУГ є комбінований підхід, що охоплює як нейробиологічні, так і поведінкові аспекти розладу. Така стратегія не тільки зменшує симптоми, а й дає людині інструменти для побудови якісного життя. Медикаментозне лікування забезпечує нейрофізіологічну основу для змін та зменшує бар'єри, які заважають пацієнтові навчатися новим навичкам, а психотерапія працює з навичками, самооцінкою та емоційною регуляцією [6; 8].

Важливо пам'ятати: лікування має бути індивідуалізованим, тривалим і підтримувальним, тоді ефект буде стійким і трансформаційним.

Список використаних джерел

1. Вендер П. Розлад дефіциту уваги з гіперактивністю у дорослих. Оксфорд : Oxford University Press, 1995. 250 с.
2. Барклі Р. РДУГ і природа самоконтролю. Нью-Йорк : Guilford Press, 1997. 324 с.
3. Американська психіатрична асоціація. Діагностичний і статистичний посібник з психічних розладів: DSM-5. Арлінгтон: American Psychiatric Publishing, 2013. 991 с.
4. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна класифікація хвороб 11-го перегляду (МКХ-11). Женева : ВООЗ, 2019. URL: <https://icd.who.int> (дата звернення: 22.04.2025).

5. Кесслер Р., Барклі Р. Поширеність РДУГ серед дорослих у США: результати національного дослідження коморбідності. *American Journal of Psychiatry*. 2006. № 4. Т. 163. С. 716–723.
6. Сафрен С. та ін. Когнітивно-поведінкова терапія проти релаксації у дорослих із РДУГ. *ЖАМА*. 2010. № 8. Т. 304. С. 875–880.
7. Чабан О. С., Бондаренко О. І. Розлад дефіциту уваги з гіперактивністю у дорослих: клініко-психопатологічні прояви та підходи до лікування. *Український вісник психоневрології*. 2019. № 1. Т. 27. С. 34–39.
8. Корнієнко О. М. Використання когнітивно-поведінкової терапії при РДУГ: ефективність та обмеження. *Науковий вісник ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Серія: Психологія*. 2021. Вип. 67. С. 102–108.

Ключові слова: РДУГ у дорослих, гіперактивність, неуважність, імпульсивність, емоційна нестабільність, коморбідність, генетичні фактори, соціальне середовище, психоактивні речовини, залежність, депресія, біполярний розлад, генералізований тривожний розлад, комбіноване лікування, медикаментозна терапія, психотерапія.

Keywords: ADHD in adults, hyperactivity, inattention, impulsivity, emotional instability, comorbidity, genetic factors, social environment, psychoactive substances, addiction, depression, bipolar disorder, generalized anxiety disorder, combined treatment, medication therapy, psychotherapy.

Колодін Денис Олексійович
доктор юридичних наук, професор,
декан факультету прокуратури та слідства
Національний університет «Одеська юридична академія»

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30957>

ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

В умовах глибоких трансформацій, яких зазнала система вищої освіти в Україні внаслідок тривалої війни, значно ускладнилися умови професійної діяльності науково-педагогічних працівників. До традиційних викликів освітнього середовища додалися нові: загроза безпеці, регулярні повітряні тривоги, часті зміни формату навчання, перехід на дистанційну або змішану форму організації освітнього процесу, технічні труднощі, постійна тривожність,

Журавльова Маргарита Олегівна	
Бордан Ольга Дмитрівна	
НЕДОЛІКИ ВІДЕОФІКСАЦІЇ ОПИТУВАННЯ ДИТИНИ	
ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКСПЕРТНУ ОЦІНКУ ВІДЕОЗАПИСУ.	84
Караван Аліса Ігорівна	
Репнова Тетяна Петрівна	
КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ДЕПРЕСІЇ	
У ПІДЛІТКІВ ТА НАПРЯМИ ПСИХОПРОФІЛАКТИКИ.	89
Каштелянська Марія Леонідівна	
ВПЛИВ ДОВГОТРИВАЛОГО СТРЕСУ НА ЖІНОК В УМОВАХ ВІЙНИ.	92
Кнаус Анна Леонідівна	
РОЗЛАД ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ У ДОРОСЛИХ.	98
Колодін Денис Олексійович	
ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	
В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.	101
Кондратенко Аліса Олексіївна	
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОТЕРАПІЇ СЕКСУАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ.	105
Корнута Людмила Михайлівна	
Дишкантюк Оксана Володимирівна	
РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ.	108
Ліпашов Андрій Сергійович	
Третьякова Тетяна Миколаївна	
ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНОСТІ	
ЗАСОБАМИ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ.	112
Лісовенко Анна Федорівна	
Бубен Каріна Вікторівна	
ІНДИВІДУАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ У ПРОЯВАХ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ.	115
Лісовенко Анна Федорівна	
Оруджова Юлія Валеріївна	
ТИПИ ПРИХИЛЬНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОБРОБУТ ОСОБИСТОСТІ.	119
Лісовенко Анна Федорівна	
Короход Ясмінна Джанівна	
Продун Олена Сергіївна	
ЗАГАЛЬНОПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ	
ТА ЇЇ ПРОЯВИ У МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ.	123
Лукашенко Дар'я Сергіївна	
Джежик Ольга Володимирівна	
БУЛІНГ У ДИТЯЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ:	
ПСИХОЛОГО-ПРАВОВА ПРОБЛЕМА.	127